

Mérmők évfordulók 2018-ban

Jelmagyarázat

* született

+ elhunyt

275 éve, 1743-ban

+Hell Máté Kornél (Schlackenwerth, /Cseho./, 1650 – Selmebánya, 1743): bányagépmeister. 1694-ben telepedett le Selmebányán. Jó matematikus és képzett technikus volt. Több technikai újítása, ill. találmánya ismert. Lóhajtású vízemelő berendezést készített, majd 1711-ben az ő javaslatára Mikoviny Sámuel tervei alapján vízikerekes rudasszivattyút helyezett üzembe. Ez utóbbit Svédországban, majd Bajorországban is bevezették selmebányai szivattyú néven. Korszerűsítette a függőleges aknaszállító gépeket is, melyek egész Európában elterjedtek. – *Irodalom: Theatrum machinarum hydraulicarum (Leipzig, 1724); Faller Jenő: A magyar bányagépesítés úttörői a XVIII. században (Budapest, 1953); M. Zemplén Jolán: A magyarországi fizika története a XVIII. sz.-ban (Budapest, 1964); Horváth Árpád: Korok, gépek, feltalálók (Budapest, 1966).*

*Rausch Ferenc (Prellenkirchen, /Ausztria/, 1743. szept. 13. – Pozsony, 1816. jan. 26.): matematikus, egyetemi tanár, szerémi c. apát. Tanulmányait Pozsonyban végezte, 1761-ben jezsuita, majd a bécsi Theresianum tanára lett. A rend feloszlatása után világi pap, s 1777-től a budai (később pesti) egyetem bölcsészeti karán a gyakorlati mértan (v. alkalmazott felsőbb mennyiségtan) tanára, s mint ilyen az 1782-ben megszervezett Mérmői Intézet (Institutum Geometrico- et Hydrotechnicum) legfontosabb tárgyainak előadója, 1792-ben rektor. 1800-tól 1803-ig a pozsonyi akadémia aligazgatója, később pozsonyi kanonok és a győri tankerület főigazgatója. Számos matematikai, földmérési és más műszaki tankönyvet írt. Tudománytörténet szempontjából jelentős kéziratok a budapesti Egyetemi Könyvtárban vannak. – *Főbb művei: Elemente architecturae ad structuram oeconomicam applicatae... (Buda, 1779); Praktische Mathematik (Pressburg, 1788); Geometria practica in usum geometrarum regni Hungariae (Buda, 1796); Compendium hydrotechnicum (Buda, 1797).* – *Irodalom: Pauler Tivadar: Az egyetem rektorai... (Pest, 1856); Fodor Ferenc: Az Institutum Geometricum... (Budapest, 1954).*

200 éve, 1818-ban

*Bubics Ede (Süttör, 1818. dec. 23. – Lukácsháza, 1884. nov. 13.): vízepítő mérnök. Tanulmányait a bécsi műegyetemen végezte. 1842-ben kapott oklevelet. Végig küzdött a szabadságharcot, utána egy időre emigrációba kényszerült. 1854-től a Balaton felmérésénél tevékenykedett. 1858-tól Lukácsházán telepedett le, birtoktérképeket készített. Folyóiratokban több cikke jelent meg magyar és német nyelven. – *Irodalom: Fodor Ferenc: A magyarországi kéziratok vízrajzi térképek katalógusa 1867-ig. I-II. (Budapest, 1956)*

*Herrich Károly (Makó, 1818. dec. 4. – Budapest, 1888. nov. 21.): vízepítő mérnök, a Tisza-szabályozás felügyelője. Tanulmányait Pozsonyban és a pesti egyetem Mérmői Intézetében végezte 1841-ben. Előbb mint uradalmi mérnök a Tiszántúlon dolgozott, majd 1847-től a Tisza-szabályozásnál a felső-tiszai szakasz osztálymérnöke volt. A szabadságharc után 1850-től a Tisza-szabályozási bizottmány főmérnöke, 1857-től a központi felügyelőség ideiglenes műszaki főnöke lett, 1863-ban több tervvázlatot dolgozott ki a Tisza-Körös

öntöző- és hajózáscsatornára, 1867-ben mint minisztérium osztálytanácsos, majd 1869-től a Tisza-szabályozás központi bizottságánál mint műszaki tanácsos vitt vezető szerepet; részese volt a Tiszavölgyi Társulat újjászervezésének (1877–78). Az elért eredmények azonban nem voltak elegendők az 1879-i szegedi árvízkatasztrófa elhárítására. 1879-ben nyugdíjazását kérte. Tekintélyes irodalmi tevékenysége magas szakmai felkészültségről tanúskodik. A Magyar Mérnök Egylet alapító tagjainak egyike, az Egylet vízépítési szakosztályának éveken át elnöke. – *Főbb művei: Észrevételek Lechner Gyula előadására (A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye 1871); Előterjesztés a Tiszaszabályozás keletkezéséről, fejlődéséről és jelenlegi állásáról (Budapest, 1873); A Buda és Pest közötti Dunaszabályozásról (A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, 1875); Tiszaszabályozás és a szegedi válság (Budapest, 1879). – Irodalom: Sárközy Imre: Régibb vízimérnökeink... (Budapest, 1897); Magyar műszaki alkotók (Budapest, 1964), dr. Dóka Klára: H. K. élete és működése 1818-1888. (In: Tanulmányok Csongrád megye történetéből XVI. Szeged, Csongrád Megyei Levéltár 1990), Ágoston István: A nemzet inzsellérei (Szeged, 2001)*

***Képešs József** (Orosháza, 1818. febr. 25. – Temesvár, 1876. okt. 25.): vízépítő mérnök. Tanulmányait a pesti egyetem Mérnöki Intézetében és a bécsi műegyetemen folytatta és fejezte be 1842-ben. 1847-ben Széchenyi István a Tisza-szabályozás VI. folyamosztályának igazgató mérnökévé nevezte ki. 1866-tól a bánágsági határőrvidék vízi munkálatainak – nevezetesen a Temes és Bega szabályozásának és hajózhatóvá tételének, valamint az ezzel kapcsolatos vízrendezéseknek a vezetője, 1868-tól igazgató mérnöki beosztásban. Eredményes gyakorlati és széles körű irodalmi munkássága a kor egyik vezető vízügyi tekintélyévé tette. – *Főbb művei: A magyar Alföld hydrographiája, vízműszaki nézetek és javaslatok a földöntözés érdekében (Pest, 1867); Javaslat a Bánát közbenső vízhálózatának szabályozásairól (Temesvár, 1873). – Irodalom: Mokry Endre: A bánati vizek szabályozásának történeti ismertetése (A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, 1880); Sárközy Imre: Régibb vízimérnökeink (Budapest, 1897); Károlyi Zsigmond: A vízhasznosítás, vízépítés és vízgazdálkodás története... (Budapest, 1960); Magyar műszaki alkotók (Budapest, 1964), Kalapis Zoltán: Régi vízvilág a Bácskában és a Bánátban. (Újvidék, 1993), Ágoston István: A nemzet inzsellérei (Szeged, 2001)*

***Kruspér István** (Miskolc, 1818. jan. 25. – Budapest, 1905. júl. 2.): mérnök, műegyetemi tanár, az MTA tagja (l. 1858, r. 1869, t. 1899), a geodézia és mérésügy neves művelője, alapító tagja a Magyar Mérnök- és Építész-Egyletnek. Előbb Késmárkon a jogakadémiát látogatta, majd Bécsben a műegyetemen szerzett diplomát, 1847-ig Simon Stampfer professzor asszisztense. 1850-től itthon a József Ipartanodán a mechanika előadója. 1857-től 1899-ig, nyugdíjba vonulásáig a műegyetemen a geodézia tanára. Geodézián kívül mechanikát, mértant, felső matematikát, géptant is tanított. 1878–94-ben a Mértékhitelítő Bizottság (utóbb az Országos Mérésügyi Hivatal) vezetője. Összeállította Pest város felmérésének feltételeit. Több mérőműszere eszközölt javításokat és új műszereket is szerkesztett, melyekkel a párizsi és a brüsszeli kiállításokon díjakat nyert. Jelentős tevékenységet fejtett ki a meteorológia terén is. A Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége 1956-ban tiszteletére évenként kiosztásra kerülő Kruspér-emlékérmét alapított a kiemelkedő társadalmi és tudományos tevékenység jutalmazására. – *Főbb művei: Adaptierung des Diopter-Lineals zur Vornahme der Reduction einer in schiefer Ebene gemessenen Länge auf den Horizont (Zeitschrift des Österreichischen Ingenieure und Architekten Vereins, 1857); Egy, a Stampfer-féle lejt mérő műszere telt javításról (A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, 1867); Földmértan (Pest, 1869, az MTA nagyjutalmát kapta érte); Thermochronometer (Term. tud. Közlöny, 1873); A comparatorokról (Budapest, 1873); Egy új mérlegrendszer (Ért. a matem. Tud. köréből VI. 6.); Felső geodézia (Budapest, 1880). – Irodalom: Ágoston József: K. I. (A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, 1905); Bodola Lajos: K. I. (Technika, 1921); Vajda Pál: Nagy magyar feltalálók (Budapest, 1958); Magyar műszaki alkotók (Budapest, 1964).*

***Mihálik János** (Arad, 1818. dec. 28. – Budapest, 1892. márc. 28.): vízmérnök. A tullni és hainburgi mérnökkari iskolákat végezte. 1842-ben mérnökkari hadnaggyá nevezték ki. Széchenyi biztatására 1845-ben a pesti egyetem Mérnöki Intézetében is oklevelet szerzett. A hadsereg kötelékéből kiválva, 1845-ben a Ferenc-csatorna építési munkálataiban vett részt. 1847-ben hosszabb külföldi tanulmányutat tett, Itáliában a Pó szabályozásánál főmérnökként működött. Hazatérve a Ferenc-csatornánál, majd Széchenyi megbízásából a Tisza-szabályozásnál dolgozott, Paleocapával szemben Vásárhelyi Pál nézeteit képviselte. A szabadságharcban hadmérnök százados, utóbb Vetter Antal tábornok mellett ezredesi rangban tábornoki főnök. A szabadságharc bukását követően 1850-től a bécsi általános műszaki igazgatósághoz került, ahol a szerb Vajdaság út- és vízépítési munkáival, a laibachi mocsarak kiszárítási terveivel foglalkozott. A kőben szegény Délvidéken kezdeményezte a klinker-(kongó) téglából készített utak építését, s 1856-ban befejezte a Ferenc-csatorna félbemaradt bezdáni zsilipjének építését, amely Európában az első betonból épített zsilip volt. 1867-től a Közmunka- és Közlekedésügyi Minisztériumban szolgált 1871-ben történt nyugdíjazásáig. – *Főbb művei: Praktische Anleitung zum Baue der Strassen aus Klinkern (Wien, 1857); Praktische Anleitung zum Betonbau... (Wien, 1859); Die hydraulischen Kalke und Cemente. . . (Pest, 1865); Jelentés Budapest főváros csatornázása tárgyában (Pest, 1877).* – *Irodalom: Sárközy Imre: M. J. (A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, 1894.)*

***Miller Albert** (Tápiószéle, 1818. febr. 6. – Leoben, /Ausztria/, 1898): mérnök, a selmecbányai, majd a leobeni bányászati akadémia tanára. A szabadságharc bukása után meghívta a leobeni akadémia, ezért selmecbányai állásáról lemondott. 1855-ben feltalálta a poláris és orthogonális rudas planimétert, majd a kompenzáló poláris planimétert, és ő fogalmazta meg elsőként a gömbplaniméter elvét. – *Irodalom: Tárczy-Hornoch Antal: A planiméter magyar feltalálója (Geodéziai Közöny 1932); Tárczy-Hornoch Antal: Ki a kompenzáló planiméter feltalálója (Bányászati és Kohászati Lapok 1948); Vajda Pál: Nagy magyar feltalálók (Budapest, 1958).*

***Szlávy József** (Győr, 1818. nov. 23. – Zsitvaújfalu, 1900. aug. 8.): mérnök, politikus, miniszterelnök, az MTA igazgatósági tagja (1884). 1844-ben a selmecbányai akadémián bányamérnöki oklevelet kapott és az oravicai kincstári uradalom szolgálatába lépett. 1846–1848 közt budai kamarai titkár. 1848-ban Kossuth az oravicai üzemek igazgatójává, majd kormánybiztossá nevezte ki, megbízva, hogy az üzemeket állítsa át a honvédség felszereléséhez szükséges vas- és acélszénanyag termelésére. A szabadságharc leverése után ötévi fogságra ítélték, azonban két és fél esztendő múlva visszanyerte szabadságát. 1861-ig birtokán gazdálkodott. 1865-ben Bihar vármegye főispánja, 1867-ben a Deák-párt konzervatív csoportjához tartozó országgyűlési képviselő, 1867-től 1869-ig belügyi államtitkár, 1870. máj. 24-től 1872. dec. 5-ig földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter az Andrássy- és Lónyay-kormányokban. 1872. dec. 4-től 1874. márc. 21-ig miniszterelnök, s 1873. dec. 19-től 1874. márc. 21-ig pénzügyminiszter is. Megakadályozta, hogy az államháztartás deficitjét az állami vas- és szénbányák, továbbá a vas- és acélművek eladásával szüntessék meg. A Deák-párt és a balközép fúziója után egy időre visszavonult, majd 1879-ben a képviselőház elnöke, 1880-tól 1882-ig pedig közös pénzügyminiszter. 1882-től koronaőr és főrendiházi tag, 1885-től főrendiházi alelnök, 1894-1896 között a főrendiház elnöke. – *Irod. Eötvös Loránd: Megemlékezés Sz. J.-ről (Akad. Ért. 1900); Eötvös Károly: Magyar alakok (Bp., 1932).*

175 éve, 1843-ban

* **Kunstaedter (Kunstädter) Jakab Joachim** (Pest, 1843. április 14. – 1900.) gépészmérnök, feltaláló. Már fiatal mérnökként feltűnt tehetségével, megfordult Angliában, Németországban és Franciaországban és külföldi gépgyárakban fontos beosztásokban dolgozott. 1868-ban jött haza és egy gépgyár műszaki vezetője lett. Vállalata az 1873-as gazdasági válságban tönkrement és ő ismét külföldre kényszerült. Csak élete vége felé,

betegesen települt haza. Élete fő műve egy teljesen új rendszerű hajókormány-csavarra vonatkozó találmány volt. Később az ikercsavarok alkalmazása miatt megoldása túlhaladottá vált, feledésbe merült.

*Borbély Lajos (Csóka, 1843. dec. 1. – Budapest, 1923. szept. 29.): kohómérnök. Mérnöki tanulmányait Selmecebányán és Příbramban /Csehország/ végezte. 1867-ben a pénzügyminisztérium tisztviselője volt, majd a diósgyőri vas- és acélgyárhoz került. 1875-ben a salgótarjáni vasfinomító társulat műszaki igazgatója, 1881-ben a Rimamurányi és Salgótarjáni Vasművek ipartelepeinek műszaki vezérigazgatója lett. Az 1910-18-i országgyűlés tagja nemzeti munkapárti programmal. A kohászatban meghonosította a Siemens-rendszerű gáztüzelést. Felismerte a Martin-acélgyártás jelentőségét. 1872-ben elsőként ismertette a regeneratív tüzelésű kemencéket, és Salgótarjánban építtetett is egyet. Ugyanott alkalmazta először az általa szerkesztett kettős munkaterű, regeneratív tüzelésű kavárókemencét, mely a szakemberek előtt nevét külföldön is ismertté tette. *Irodalom: Zorkóczy Samu: B. L. (Bányászati és Kohászati Lapok, 1923); Cotel Ernő: Vaskohászat (Technikai fejlődésünk története, Budapest, 1928); Vajda Pál: Nagy magyar feltalálók (Budapest, 1958).*

*Horváth Ignác (Pest, 1843. júl. 25. – Budapest, 1881. ápr. 18.): mérnök, műegyetemi tanár, az MTA lev. tagja (1874). Mérnöki tanulmányait a pesti Joseph Polytechnicumban, 1866–67-ben pedig a zürichi egyetemen folytatta, majd két évet töltött Franciaországban az erőmű- és géptan tanulmányozásával. 1869-ben hazatért és a műegyetemen a műszaki mechanika és alkalmazott hidraulika tanára lett. Korszerű vízsebességmérő műszert készített. Vízrajzi mérései és az azokból levont matematikai következtetései nemzetközileg is jelentősek voltak. Hazai viszonylatban úttörő munkát végzett az anyagvizsgálat terén is. Cikkeit nemcsak magyar, hanem francia és német szakfolyóiratok is közölték. – *Főbb művei: Az iparos oktatás Bajorhonban, tekintettel honi viszonyainkra (Budapest, 1873); Dynamometer für Arbeits-Maschinen (Budapest, 1873); Mechanika (Budapest, 1874); Az 1876-i vízáradás alkalmából Budapesten tett vízmérésekről (MTA Ért. 1878); Közlemények a kir. m. József műegyetem műszaki mechanikai laboratóriuma részéről (Budapest, 1878); A belföldi bányákban termelt burkolókövek közzetani és erőműtani vizsgálata (Budapest, 1878). Irodalom: Fejér László – Lászlóffy Woldemár: A hidrometria magyarországi fejlődése. (Budapest, 1986), Fejér László: Egy félbetört életpálya - H. I. műegyetemi professzor emléke. (A mérnök, a természettudós és az orvos a társadalomban. Szerk.: Vámos Éva, Bp., 1996).*

+Huszár Mátyás (Kishereyén, 1778 – Nagyvárad, 1843. márc. 10.): mérnök. A 19. sz. első harmadának legnagyobb elméleti és gyakorlati tudású geodétája. Diplomáját a pesti egyetemi mérnöki szakán, az Institutum Geometricumban szerezte, 1802-ben az Esterházy grófok tatai birtokán dolgozott, 1806-tól 1808-ig Szatmárnémeti hites mérnöke. 1818-ban a Körös-szabályozás igazgató mérnöke Nagyváradon, s a Körösök, valamint a Hortobágy-Berettyó vízrajzi felméréseinek vezetője. A munka egységes szempontok szerinti végrehajtása érdekében elkészítette az első hazai szintezési utasítást, amelyet módszertani útmutatóként a hazai folyók „mappációja” során mérnökök tucatjai használtak. Lejtmérési munkálatait Bogovich Károlyval és Holecz Andrással úgy egyeztetette, hogy a Hortobágyon és a Veresnádán át egységes szintezési hálózatot hoztak létre Nagyszöllőstől Szegedig. Elkészítette a Körös-vidék szabályozásának tervét. 1823-ban a Duna vízrajzi felvételéhez rendelték ki igazgató-mérnöki beosztásban, s a térképezési munkát 1829-ig vezette. A pontosabb mérések érdekében a szintező műszerre mikrométeres csavart szerkesztett. Kezdeményezésére vezették be a tízes számrendszert a szintezőléceken, s általában a geodéziai gyakorlatban. – *Irodalom: Bendefy László: H. M. háromszögelői munkássága (Geodézia és Kartográfia, 1955); Bendefy László: Szintezési munkálatok Magyarországon (Budapest, 1958); Magyar műszaki alkotók (Budapest, 1964), Ágoston István: A nemzet inzellérei (Szeged, 2001).*

***Liszkey Gusztáv** (Derencsény, 1843. aug. 2. – Selmecbánya, 1889. jún. 3.): bányamérnök, szakíró. 1862-ben Selmecbányán elvégezte a bányászati akadémiát, utána Gerlistyén vasgyári intéző, majd a selmecbányai bányaigazgatóságnál fogalmazó lett. 1873-tól haláláig Selmecbányán a bányaiskola tanára. Tanulmányai főként a Bányászati és Kohászati Lapokban és a Földtani Közlönyben jelentek meg. – *Főbb művei: Bányatan* (tankönyv, Selmecbánya, 1878). – *Irodalom: Faller Jenő: L. G. bányaiskolai vezértanár... (Bányászati L. 1958. 10 – 11. sz.).*

150 éve, 1868-ban

+**Asbóth Sándor** (Keszthely, 1810. dec. 18. – Buenos Aires, 1868. jan. 21.): honvédtiszt, mérnök. ~ János keszthelyi georgikoni tanár fia, ~ Lajos honvéd tábornok fivére. Tanulmányait Selmecbányán végezte és mérnöki szigorlatot tett Pesten. 1836-ban a marosi ideiglenes hajózási intézet igazgatója, 1844-ben Temes vármegye építészeti igazgatója, 1848-ban mérnökari tiszt. 1849-ben az áprilisi hadjáratban Klapka hadmérnöke, majd alezredesi rangban Kossuth szárnysegéde. A meneküléskor unokatestvérével, ~ Adolffal ő ásta el a királyi koronát Orsovánál. Kossuthot követte az emigrációba, majd az USA-ban telepedett le. Mint mérnök működött, s New York városi tanácsa megbízásából városrendezési és fejlesztési tervek készített. 1861–65-ben Lincoln hadseregében az amerikai polgárháború egyik vezére; előbb dandártábornok, később Florida és Kentucky katonai parancsnoka. A polgárháború után 1866 októberétől az USA argentinai és uruguayi nagykövete és meghatalmazott minisztere volt. – *Irodalom: Ács Tivadar: Akik elvándoroltak (Budapest, 1940); Lósy-Schmidt Ede: A szabadságharc mérnökvezérei és mérnökvezetői (Magyar Technika, 1948); Antall József: A. S. (Élet és Tud. 1966. 10. sz.), Ágoston István: A nemzet inzellérei (Szeged, 2001)*

+ **Bodoki /Henter/ Károly** (Gyula, 1814. márc. 19. – Nagybajom, 1868. dec. 10.): vízepítő mérnök. Tanulmányait a pesti egyetem Mérnöki Intézetében végezte 1836-ban. 1838-tól Békés vármegye mérnöke. 1848-ban kidolgozta a Körösök és a Berettyó szabályozásának tervét, s utóbb mint a Körös-Berettyó Társulat főmérnöke ő irányította a folyók szabályozási munkálatait is (1856-1868). 1863-ban Boros Frigyes és Klasz Mártonnal együtt tervet készített egy tiszántúli öntöző- és hajózáscsatornára, az ún. Felső-Tisza-Érvölgy-Körös-csatornára. *Irodalom: Sárközy Imre: Régibb vízimérnökeink... (Budapest 1897), Ágoston István: A nemzet inzellérei (Szeged, 2001).*

* **Frommer Rudolf** (Pest, 1868. aug. 4. – Budapest, 1936. szept. 1.): tb. gépészmérnök. Érettségi után banktisztviselő, 1895-ben ő készítette az első német-magyar tőzsdei szótárt. 1896-ban a Magyar Fegyver- és Gépgyár kötelékébe lépett, amelynek utóbb vezérigazgatója lett. Nevéhez fűződik a hazai fegyvergyártás kifejlesztése. Legismertebb szabadalma a róla elnevezett Frommer-pisztoly; ezzel, valamint tekeresrugós vadászpuskáival külföldön is sikert aratott. Bár műegyetemet nem végzett, műszaki munkásságának elismerésül a Mérnöki Kamara mérnöki címjogosultságot engedélyezett számára. A felsőház tagja (1928). – *Irodalom: P. Cürti: Automatische Waffen (Frauenfeld, 1936); Vajda Pál: Nagy magyar feltalálók (Budapest, 1958).*

* **Herrmann Miksa** (Selmecbánya, 1868. okt. 30. – Bp., 1944. ápr. 28.): gépészmérnök, műegyetemi tanár, kereskedelmi miniszter. Herrmann Emil Gusztáv fia. Előbb a bécsi műegyetemen asszisztens, majd az Osztrák-Magyar Államvasút Társaság resicabányai műveinél főmérnök, 1899-ben a selmecbányai erdészeti és bányászati főiskola rk., 1900-tól r. tanára. 1912-től a budapesti műegyetem r. tanára. 1920-ban a gépészmérnöki kar dékánja, 1933-34-ben az egyetem rektora. A gépelemekről írt tankönyve hézagpótló jelentőségű munka volt a

magyar műszaki szakirodalomban. 1920-tól keresztény párti, 1922-től 1935-ig egységes párti nemzetgyűlési, ill. országgyűlési képviselő. 1923-ban a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet elnöke, 1924-től a Budapesti Mérnöki Kamara elnöke. 1926. okt. 15-től 1929. aug. 31-ig kereskedelemügyi miniszter a Bethlen-kormányban. Mint miniszter közúti hálózatunk korszerűsítését és az államvasutak villamosítását tekintette céljának. Ez utóbbi érdekében hozta létre a bányai centrálé megépítését biztosító Talbot-szerződést. Lemondása után visszatért a tanszékre és a Talbot Centrale elnök-igazgatója lett. – *F. m. Szénellátásunk problémái (Bp., 1923); Gépelemek. Bevezetés a gépek szerkezetébe (Bp., 1924).* - *Irodalom: Dr. Eperjesi László: H. M. (1868-1944) (Bp., 2004).*

*Jendrassik Kornél (Pest, 1868. jún. 10. – Budapest, 1931. okt. 24.): gépészmérnök, szabadalmi bíró. műegyetemi tanulmányait Budapesten és Darmstadtban végezte. Hazatérése után egy évig műegyetemi tanársegéd, majd postatávirida-mérnök. 1899-ben lépett a magyar szabadalmi hivatal (később szabadalmi bíróság) szolgálatába, s haláláig itt működött bírói és tanácselnöki munkakörben. A Magyar Mérnök- és Építész-Egyletnek titkára, majd könyvtárosa volt. Utolsó éveiben az Egylet gépészeti, gyáripari és elektrotechnikai szakosztályának elnöke.

*Korbuly Mihály (Tótbánhegyes, 1868. júl. 9. – Budapest, 1939. jan. 18.): vegyészmérnök. Tanulmányait a zürichi műegyetemen és tudományegyetemen végezte, mérnöki oklevelét 1901-ben, a bölcsészdoktorit 1902-ben szerezte. 1902-től a Budapesti Állatleptani és Takarmányozási Állomás vegyésze. 1904-ben a szennyvíztisztítás és a halászati igazgatás kérdéseinek tanulmányozására külföldi utat tett. Ennek eredményeként készült tanulmánya alapján állították fel 1906-ban a Halélettani és Szennyvíztisztító Kísérleti Állomást, melynek 1907-től igazgatója volt. Mint kísérletügyi főigazgató 1933-ban ment nyugalomba. Értekezései hazai és külföldi szakfolyóiratokban jelentek meg. – *Főbb művei: A vízszennyezésekről különös tekintettel a halakra (Halászat, VI. évf.); Az ipari szennyvizek és azok hatása a halakra. Szulfidcellulózegyévi szennyvizek (Kísérletügyi Közöny Budapest, 1912).* – *Irodalom: Unger Emil: K. M. (Halászat, 1939.)*

*Nagy Dezső, kaáli (Kraszna, 1868. máj. 17. – Siófok, 1940. márc. 22.): mérnök, a balatoni kikötők építésének vezetője. Mérnöki oklevelét 1896-ban, a budapesti műegyetemen szerezte, és a székesfehérvári kultúrmérnöki hivatalban kezdte pályafutását. 1910-ben a Földművelésügyi Minisztériumban az Országos Vízépítési Igazgatóság beosztott mérnöke volt. 1913-ban megbízást kapott az akkor szervezett Balatoni Kikötők Felügyelőségének vezetésére. Több évtizedes tevékenysége alatt számos balatoni kikötőt megújított, s a balatoni vízállás műszaki értékelésével a hullám- és jégkárnak kitett partokat megerősítette. Az ő nevéhez fűződik a legtöbb új kikötő (Tihany, Balatonföldvár, Siófok, Balatonlelle stb.) megépítése is, amelyek a víziközlekedés fejlődéséhez jelentősen hozzájárultak. ~ találmánya volt a széles körben használt KND jelű partvédő mű. *Irodalom: Magyar Életrajzi Lexikon, Balaton 1940. IV. 18. sz., Matyikó Sebestyén József: Kaáli Nagy Dezső - a balatoni kikötők építője, 1868-1940 (Siófok, 2006).*

*Rohringer Sándor (Kassa, 1868. márc. 28. – Budapest, 1945. máj. 4.): vízépítő mérnök, műegyetemi tanár, az MTA tagja (l. 1936, r. 1941). 1890-ben a budapesti műegyetemen szerzett mérnöki oklevelet, 1896-ban a kassai jogakadémián tett jog- és államtudományi vizsgát. 1898–99-ben Fiumében a Recina patak szabályozását végezte. 1903-tól a besztercebányai, 1909-től 1919-ig a kassai kultúrmérnöki hivatal vezetője volt, majd a Földművelésügyi Minisztériumban dolgozott. 1923-tól a műegyetem vízépítési tanszékének ny. r. tanára. Számos folyószabályozási és talajjavítási munkát tervezett, 1924-ben a Dunavölgyi Leccapoló és Öntöző Társulat miniszteri biztosa lett. 1927–28-ban megszervezte az ország első s az oktatás és a gyakorlat szempontjából egyaránt jelentős vízépítési laboratóriumát. 1934–35-ben a József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi egyetemi első rektora. Úttörő munkát végzett az alföldi talajvízszint-megfigyelő kúthálózat

kiépítésével. Számos cikke jelent meg a Vízügyi Közleményekben, a Köztelekben és más szaklapokban. – *Főbb művei: Hidraulikai számítások (Budapest, 1926); Alföldi gazdálkodás (Buday Barnával és Geist Gáspárral, Budapest, 1936).* – *Irodalom: Németh Endre: R: S. (1868 – 1945) (Az ÉKME évkve, 1955/56. Budapest, 1957); Dégen Imre: A vízgazdálkodási tudományos kutatás magyarországi múltja és jelentősége (Magyar Tud. 1963. 4. sz.); Magyar műszaki alkotók (Budapest, 1965).*

***Szentgáli /Kellner/ Antal** (Baja, 1868 – Budapest, 1945. aug. 26.): mérnök. Tanulmányait a budapesti műegyetemen végezte. A budapesti folyammérnöki hivatal mérnöke volt, majd a Távol-Keleten, Mandzsúriában és Kelet-Szibériában működött. Többek között a vlagyivosztoki kikötőt építette. Az orosz-japán háború idején hazatért, de 1905-ben visszament Vlagyivosztokba, ahol kereskedelmi ügyletekkel foglalkozott. 1913-ban tért végleg haza, s egy ideig építési vállalkozások műszaki vezetője volt. 1919-ben államtitkári ranggal a Fővárosi Közmunkák Tanácsa alelnökévé nevezték ki, mely tisztségéről 1921-ben lemondott. A Magyar Mérnök- és Építész-Egyletnek alelnöke volt. Több jobboldali társadalmi egyesülésben vezető szerepet töltött be.

* **Majzik Miklós** (Nagyfüged, 1868. február 20. – 1921.) geodéta mérnök, aki több jól bevált módszert dolgozott ki, sokáig használt térképészeti eszköze volt a Majzik-féle felrakó háromszög-pár. Az állítható szögtükör hasznát és a sokszögmenetek numerikus számításának előnyét elsőként ismerte fel.

***Pfeifer Ignác** (Szentgál, 1868. szeptember 30. – 1941.) vegyészmérnök, műegyetemi tanár, aki 1922-től az Egyesült Izzó kutatólaboratóriumát vezette. Vezető szerepe volt abban, hogy a magyar izzólámpagyártás világszerte elterjedt produktumokkal dicsekedhetett, köztük a kripton-töltésű izzólámpával. Nagy jelentőségű munkát végzett a világítástechnika mellett a víztechnológiai és energetikai kutatásokban is. Kidolgozta a kazán-tápvizek lágyítására szolgáló mészsódás eljárást. A Magyar Kémikusok Egyesületének 1926-tól haláláig volt az elnöke, a Magyar Chemiai Folyóirat és a Kémikusok Lapjának szerkesztőségi tagja volt. Évekig szerkesztette a Kazán- és Gépűjság-ot. Főként víztechnológiai, energetikai és az izzólámpákkal kapcsolatos kémiai és fizikai kérdések foglalkoztatták. Az ipari vizek keménységének vizsgálatára vonatkozó módszerét, az ún. Wartha-Pfeifer vizsgálatot ma is használják.

125 éve, 1893-ban

+**Beiwinkler Károly** (Pest, 1825. – Budapest, 1893. jún. 18): erdőmérnök. Erdészeti tanulmányait Selmechányán végezte 1849-ben. A szabadságharcban honvéd századosként vett részt. Az 1850-es évektől kataszteri biztosként működött, majd mint a főváros képviselő testületének tagja Budapest vízellátási és csatornázási kérdéseivel foglalkozott, s több e tárgykörökbe vágó munkája jelent meg. 1891-ben kezdeményezte a főváros árvízvédelmének mozgatható gátrendszerrel való megoldását. Kiadta az első magyar nyelvű erdőszeti szakkönyvet. – *Művei: Erdőgazda (Pest, 1853); Útmutatás az erdőérték kiszámításához (Pest, 1855); A Pest városa részére tervezet csatornázási rendszerek ... ismertetése (Pest, 1873, magyar és német nyelven is); Indítvány Budapest forrásvízzel való ellátásáról (Budapest, 1877)*

***Jáky /1934-ig Janicsék/ József** (Szeged, 1893. júl. 15. – Hévíz, 1950. szept. 13.): mérnök, talajmechanikus, műegyetemi tanár, az MTA tagja (l. 1942, r. 1949), Kossuth-díjas (1948). Oklevelét a budapesti műegyetemen

kapta 1915-ben, ahol tanársegédként, majd 1918-tól adjunktusként működött. 1924-ben a műszaki egyetemen szerzett doktorátust. Talajmechanikai problémákkal 1925-től foglalkozott. 1927-ben Cambridge-ben (USA) K. A. Terzaghi, a talajmechanika megteremtője mellett folytatta kutatásait. 1928-ban a budapesti műegyetemen magántanár, 1933-ban a közlekedés és vasúti tanszéken meghívott előadó, 1939-től ny. r. tanár. Itt szervezte meg 1933-ban a világ első talajmechanikai laboratóriumát. 1941-ben az akkor létesült talajmechanikai tanszék tanárává nevezték ki. Az utak építése terén végzett tudományos és gyakorlati munkája is jelentős. A II. világháborút követő években szakértőként működött közre nagyobb létesítmények (Ferihegyi repülőtér, Földalatti Vasút, Dunai Vasmű, stb.) alapozási kérdéseinek megoldásában. – *Főbb művei: Talajmechanikai vizsgálatok az útépitésre tekintettel (Magyarország Útügyi Évkve, 1934); Talajmechanika, alapfogalmak és technikai alkalmazásuk (Budapest, 1938); Földnyomás (Budapest, 1951).* – *Irodalom: Kézdi Árpád: J. J. (Acta Technica, 1950, műveinek teljes bibliográfiája); Mihailich Győző: Megemlékezés (Akad. Ért. 1950).*

*Káposztás Pál (Rozsnyó, 1893. jún. 29. – Budapest, 1957. szept. 4.): bányamérnök, a műszaki tudományok doktora (posztumusz, 1958). Tanulmányait 1912-ben a selmecbányai Akadémián kezdte. Az I. világháborúban a szerbiai katonai bányászatonál (Majdanpek, Rudnik), majd ausztriai altáró-hajtásoknál mérnöki munkakörben működött. 1920-ban a soproni bányászati főiskolán nyert oklevelet. 1920-tól a királd-putnoki szénbányák üzemi mérnöke. 1927-ben a Budapesti Tudományegyetemen földtanból doktorált. 1927–34 között a szerbiai majdanpeki rézércbánya ig. főmérnöke. Visszatérése után a Fővárosi Vízművek újpesti, Duna alatti alagútépítésének volt szakértője. E munkája kapcsán elsőként hívta fel a figyelmet a sűrített levegőben végzett méréseknél fellépő fénytörés hatására, 1938-tól az aknamélyítés és bányászati mélyépítés munkálataiba kapcsolódott be (lyukóvölgyi fagyasztásos aknamélyítés stb.). A II. világháború után, 1946–1949 között az államosított szénbányák műszaki igazgatója volt. 1946-ban a Budapesti Tudományegyetem magántanárára képesítette. 1949–50-ben a Szénbányászati Kutató Laboratórium osztályvezetője, majd haláláig a Földalatti Vasútervező Vállalat, később az Út-, Vasútervező Vállalat (UVATERV) irányító tervezőmérnöke. 1946–1952 között a Budapesti Tudományegyetemen a földtani térképezés és a műszaki földtan előadója volt. Több tanulmánya jelent meg a bányageológia és a bányászati mélyépítés köréből bel- és külföldi szaklapokban. Jelentős találmányai és újításai: a ~-féle dobzsilip (1950), tárojhajtás úszóhomokban vasbordákkal (1951), tárojhajtás úszóhomokban zárt pajzzsal (1956). – *Főbb művei: Királd környékének bányageológiai viszonyai... (Budapest, 1927); Petrographische und geologische Beiträge zur Kenntniss des Erzvorkommens von Majdanpek in Serbien (Budapest, 1934); Földtani szerkesztések és számítások (egy.-i jegyzet, Budapest, 1950); Földtani térképezés (egy.-i jegyzet, Budapest, 1950); A fagyasztásos talajszilárdítás tudományos alapelvei és tervezési előírásai (Budapest, 1951); A tárojhajtás szellőztetése (Budapest, 1956).* – *Irodalom: Dr. K. P. (Bányászati L., 1957.)*

*Nemesdy /Nemcsék/ József, (Nagybittse, /Predmér/, 1893. márc. 6. – Áš, /Csehszlovákia/, 1945. máj. 2.): mérnök, műegyetemi tanár. Tanulmányait a budapesti műegyetemen 1922-ben fejezte be, utána mint szakaszmérnök a MÁV szolgálatába lépett. 1929-től az igazgatóság munkatársa. 1933-ban műszaki doktori oklevelet, 1936-ban magántanári képesítést szerzett. 1939-ben a MÁV-igazgatóság építési főosztályán az alépitményi csoport, majd az újonnan felállított kísérleti csoport vezetője lett. 1938-tól meghívott előadó, majd h. tanár, 1941-től az út-, vasútépités és közlekedésügyi tanszék ny. r. tanára a M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen. A háború utolsó napjaiban a cseh-bajor határ közelében repülőátadás áldozata lett. A pályaépítés és fenntartás elméleti és gyakorlati problémáival foglalkozó tanulmányai a külföldi szakkörökben is ismertté tették nevét. Ő építette az első hazai hosszú sínes, hégagmentes kísérleti szakaszokat. A felépítmények számítása terén a magyar helyettesítő hossz-aljas számítási módszer kidolgozásával ért el eredményeket. Emellett számos újszerű felépítményszerkezet, sínlekötés, vasbetonalj konstruálása és bevezetése fűződik a nevéhez. Tanulmányai jelentek meg a hazai és külföldi szaksajtóban. – *Irodalom: Nemesdy Ervin: N. J. (Az ÉKME Évkve, 1955 – 56); Magyar Műszaki Alkotók (Budapest, 1964).*

*Schweitzer Pál (Miskolc, 1893. május 20. – 1980.) gépészmérnök, a dízelmotor fejlesztés egyik legkiválóbb egyénisége. A dízelmotorokról írt tanulmányai után meghívták a Pennsylvániai Állami Egyetemre tanítani, ott motorkísérleti laboratóriumot létesített. A motorokkal kapcsolatosan harmincnál több szabadalmat dolgozott ki és széles körű tudományos és publicisztikai tevékenységet folytatott. Autógyárak rendszeresen fordultak hozzá szaktanácsokért. 1952-ben saját mérnöki irodát nyitott.

*Rittinger Pál (Dunabogdány, 1893. máj. 26. – Budapest, 1972. febr. 24.): kultúrmérnök. Műegyetemi tanulmányait 1922-ben fejezte be. Mérnöki irodája volt, majd a Magyar Államvasutak osztálymérnökeként tevékenykedett. 1926-tól a székesfehérvári kultúrmérnöki hivatalban Tolna és Veszprém megyék talajerózió elleni védekezési munkáit vezette és vízmosásmegkötéseket irányított. 1936-tól a székesfehérvári kultúrmérnöki hivatal vezetője, 1939-ben megbízták a losonci kultúrmérnöki hivatal megszervezésével és irányításával, ahol a Rima rimaszombati és a Tugár-patak losonci szakaszának szabályozását vezette. 1942-től a miskolci, a debreceni és a nagyvárad kerületben a Földművelésügyi Min. kultúrmérnöki osztályának kerületi felügyelője. Előbb az Ér-völgy és a Kraszna-völgy szabályozását 1947-től min. biztosként az Ecsedi-láp lecsapolásának munkálatait irányította. 1944–46-ban segédkönyvet adott ki kultúrmérnökök számára. 1949-től a Kőbányaipari Vállalat mérnökeként az Uzsapusztához tartozó mintegy 30 bánya munkáját vezette. 1952-ben a Vízügyi Tervező Vállalat megalakulásakor tért vissza a vízügyi szolgálat kötelékébe és a vízgazdálkodási keretterv előkészítésének munkájába kapcsolódott be. 1957-ben vonult nyugalomba, de munkáját tovább folytatta előbb a Vízügyi Tudományos Kutató Intézetnél (VÍTUKI), majd a Vízügyi Dokumentációs Központnál (VÍZDOK). – Főbb művei: *Vízhasználatok és a rájuk vonatkozó jogszabályok (Bp., 1944)*; *Mederrendezések és a rájuk vonatkozó jogszabályok (Bp., 1944)*; *Vízársulatok és a rájuk vonatkozó jogszabályok (Bp., 1946)*. – Irod. *Mantuanó József: R. P. emlékére (Vízgazdálkodás, 1972. 3. sz.)*. *Fejér László: R.P. (Mérnökök Fejérben. Szerk.: Dr. Szepes András, Székesfehérvár, 2011)*

*Sávoly Pál (Budapest, 1893. január 30. – Budapest, 1968. december 20.) mérnök, statikus. A vezetésével épült hidak közül említendők a Naft-folyó kábelhídja, az India részére tervezett híd, 52 sziámi híd és a tiensini Hao-Ho folyamot áthidaló nyitható híd. Ugyanakkor több nemzetközi hídpályázaton szerepelt sikerrel (Casablanca, Mechra, Abbei stb.) Részt vett az óbudai Duna-híd (Árpád híd) tervezésében. Ő tervezte a Boráros téri híd Petőfi híd hídfőit, alul- és felüljáróit, továbbá az angyalföldi szennyvízáttemelőt. A II. világháború után közreműködött számos híd újjáépítésében. A Ferenc József-híd (Szabadság híd), a szobi Ipoly-híd, majd a Széchenyi lánchíd helyreállítási munkáinak volt a tervezője. Tervezte az 1958-ban átadott heluani (Egyiptom) 800 m hosszú közúti és vasúti Nílus-hidat. Legjelentősebb alkotása, a budapesti Erzsébet híd újjáépítése, megszerkesztése. Munkásságát 1955-ben Kossuth-díjjal, 1965-ben pedig Állami-díjjal ismerték el.

*Tátray /Trájber/ István (Kebeleszentmárton, 1893. aug. 16. – Budapest, 1941. jan. 17.): mérnök. Tanulmányait a budapesti műegyetemen végezte 1917-ben, 1917-től 1918-ig a geodézia és a hídépítéstan tanszékén működött mint tanársegéd, majd adjunktus (1918 – 1928). 1922-ben közgazdasági mérnöki, 1929-ben műszaki doktori oklevelet, 1931-ben egyetemi magántanári képesítést szerzett. Oltay Károllyal részt vett az 1919 – 1929 közötti geofizikai mérésekben. 1930-tól a geodézia elemei c. tárgy meghívott előadója. 1937-ben kinevezték az Állami Földmérési Felügyelőség élére. Több mint félszáz geodéziai tárgyú tanulmánya jelent meg a különböző hazai és külföldi szaklapokban. – Főbb művei: *A felsőrendű szintezések hibaforrásai és kiegyenlítése (Budapest, 1929)*; *A tagosítás nemzetgazdasági jelentősége (Budapest, 1934)*; *A falu telepítési viszonyai és azok rendezése (Budapest, 1936)*; *Város rendezés és város mérés (Budapest, 1938)*. – Irodalom: *Hazay István: T. I. (A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, 1941)*; *T. I. (Geodéziai Közlöny 1941. I. sz.)*; *Bendefy László: Magyar geodéziai irodalom 1498 – 1960 (Budapest, 1964)*.

+**Zellerin Mátyás** (Sopron, 1831 – Budapest, 1893. jún. 15.): bádogos és ércműves. Budapesten a legelső között gyártott világítógáz-készülékeket. Színházvilágítási berendezések készítését is kezdeményezte, az Operaház eredeti világítási berendezése tőle származik. Úttörő volt a vízvezetéki és fürdőszoba-, úgyszintén a légfűtési és szellőztető berendezések gyártásában. Zellerin gyárában készült a Pasteur rendszerű vízszűrő készülék is, amelynek kolerás időkben vették nagy hasznát. A vízszűrők készítésére kizárólagos szabadalma volt. Az ő cége szállította és fektette le a Fővárosi Vízművek káposztásmegyeri vízművének csőhálózatát. – *Irodalom: Gelléri Mór: A magyar ipar úttörői (Budapest, 1887).*

***Juhász Kálmán János** (Csepel, 1893. február 4. – 1972.) gépészmérnök, egyetemi tanár. Kutatási területe a motormechanika volt. Vezető tervezőmérnök Hamburgban, majd a torinói Fiat-művek kutatómérnöke, 1925-27-ben főmérnök a budapesti Gamma-gyárban, szakértő a kereskedelemügyi minisztériumban. 1927-ben az USA-ban telepedett le, ahol egyetemi előadó, tanársegéd, docens lett, majd a műszaki kutatások professzora a Pennsylvania Állami Egyetemen. Kutatási területe a motormechanika, fűtőanyag-problémák stb. Jelzőkészüléket fejlesztett ki a gyorsvonatok részére.

***Korbuly János** (1893. január 2. – 1976.) gépészmérnök, sokoldalú tervező és konstruktőr. Elsősorban a traktor- és autógyártásban ért el eredményeket. 1933-tól az összerék-meghajtású terepjáró gépkocsi és a V4 jelű harckocsi prototípusának tervezését irányította. 1948-tól a Hofner és Schrantz gyár főmérnökeként traktorok, dömperek tervezését vezette; része volt egy bányászati szénfejtő gép kifejlesztésében is. 1956-tól a kispesti Vörös Csillag Traktorgyárban irányította az összerék-meghajtású traktorok tervezését. Pályafutásának utolsó éveit a Ganz-MÁVAG Mozdony- és Gépgyár főmérnökeként töltötte; részt vett a motorvonatok motorjainak korszerűsítésében is.

100 éve, 1918-ban

***Dékány István** (Szeged, 1918. május 26. - 1969.) gépészmérnök. Jelentősebb tanulmányai a gépek kenésére és a grafikus csapágytervezésre vonatkoztak.

***Gagyi Pálffy András** (Godinesd, 1918. szept. 16. – Budapest, 1988. máj. 23.): bányamérnök, Kossuth-díjas (1963), a műszaki tudományok kandidátusa (1959). Erdélyi bányászcsaládból származott. A temesvári műegyetemen bánya- és kohómérnöki oklevelet szerzett (1942). A Nagybányához tartozó négy évszázados Kereszthegyi bányában kezdte munkáját. Tatabánya és Sopron után 1945-től Recskén főmérnök, ahol 1948-tól kezdve érckutatási programokat is irányított. 1951-1964 között a Bánya- és Energiaügyi, majd a Nehézipari Minisztérium érc- és ásványbányászati főosztályvezető-helyetteseként készítette az érc és ipari ásványok távlati kutatási és fejlesztési terveit. Mintegy 20 új érc- és ásványelőkészítő-mű és bányüzem technológiai fejlesztése fűződik tevékenységéhez, pl. a rudabányai vasérc, a gyöngyösoroszi ólom-cinkérc és az úrkúti mangánérc termelése és feldolgozása, továbbá a nagyipari méretű ásványbányászat és ásványelőkészítés létrehozása az üveghomok, perlit, fluorit, bentonit, kovaföld, zeolit és ipari dolomit termelésében. 1964-től az Országos Érc- és Ásványbányák igazgatóhelyettese, 1979-től az 1984. évi nyugdíjazásáig igazgatója. Kidolgozta a recski mélyszinti ércesedés kutatását és feltárását, továbbá a hasznosítás műszaki-gazdasági koncepcióját. Az MTA föld- és bányászati tudományok osztálya bizottsági tagjaként számos tudományos helyzetképet készített a

bányásatról. Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület alelnöke (1963-1976), t. tagja (1985) volt. Kitüntették a Mikoviny-érem arany fokozatával (1966), Solcz-emlékéremmel (1969, 1983), Zorkóczy-éremmel (1982). – *Művei: A gyöngyösoroszi ólom-cinkércsek nehézsuszpenziós dúsítása (Bányászati és Kohászati Lapok, 1959); Újszerű törekvések az ásványelőkészítésben (Bányászati és Kohászati Lapok, 1961); A rudabányai pátvasérc dúsítása (Bányászati és Kohászati Lapok, 1963); Die bewertung von Mineralische Rohstoffen mit mehreren Komponenten (Acta Geod. Geophys et Mont. Acad. Sci. Hung. 1970); A mélybányászat meghatározó szerepe a tudományos feladatok továbbfejlesztésében (MTA. X. Oszt. Közöny 1971/2-4); A recski mélyszinti ércesedés megismerése, általános jellemzése és népgazdasági jelentősége (Földtani Közöny I. 105/1975); A kis ásványi előfordulások hasznosítása (Bányászati Világkongresszus-Isztambul. Bányászati és Kohászati Lapok, 1979).– Irodalom: G. P. A. (Bányászati és Kohászati Lapok, 1988).*

+Grittner Albert (Losonc, 1860 – Budapest, 1918. dec. 1.): vegyészmérnök. A budapesti műegyetemen szerzett oklevelet 1884-ben. Utána saját tervei szerint megszervezte (1902) és korszerű intézetté fejlesztette a MÁV anyagvizsgáló laboratóriumát. Összegyűjtötte a magyarországi szénféslegeseket és elvégezte teljes elemzésüket. Bevezette a vasútnál Wartha Vince szóda-meszes vízlágyító eljárását és a kazántáplálásra használt hazai vizek rendszeres vizsgálatát. Számottevők a talpfatelítés körében végzett vizsgálatai is. – *Művei: Szénelemzések különös tekintettel a magyarországi szenekre (Budapest, 1895); Vasúti anyag- és áruismeret (Budapest, 1917).* – *Irodalom: Dorner Béla: G. A. (Bartha István–Förster Dezső: A kis Akadémia 1899–1941). Szilágyi Gyula: G.A. (A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közönye 52. évfolyam (1918)46. szám)*

+Létay Gusztáv (Pest, 1836 – Budapest, 1918. febr. 25.): mérnök. Diplomáját a pesti műegyetemen szerezte. 1859-től az Örvény-Abádi Tiszai Ármentesítő Társulat alkalmazásában folyószabályozási munkákkal foglalkozott 1870-ig, 1871-ben állami szolgálatba lépett és mint főmérnök a vasúti hálózat fejlesztésében vett részt. 1888-ban vette át a közutak műszaki ügyeit, újjászervezte az államépítészeti hivatalokat és e szervezés keretében a modern utépítés és fenntartás irányelveit nálunk is meghonosította. Az alföldi transzverzális műút az ő vezetése alatt épült. 1900-ban kinevezték a Munkaközvetítő Intézet igazgatójának, s érdemei elismeréseként a királytól magyar nemességet kapott. A Magyar Mérnök- és Építész-Egyletnek alapító tagja volt. – *Irodalom: L. G. (Nekrológ, A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közönye, 1918.)*

+Malina Gyula (Esztergom, 1853. május 24. - Szeged, 1918. december 2.) Vízépítő mérnök, oklevelét a zürichi műegyetemen kapta meg. 1878-tól a szegedi Folyammérnöki hivatal mérnöke, 1884-ban a hivatal vezetője. 1887-ben kinevezték a közlekedési minisztérium tiszai műszaki osztálya főnökének. Az 1888. évi tavaszi rendkívüli Tisza-völgyi árvízvédelem egyik fő szakértője, irányítója. Utóbb kilépett az állami szolgálatból és a Felsőtorontáli Ármentesítő Társulat igazgató-főmérnöke lett, az árvízvédelem és a folyószabályozás körébe vágó kísérleti kutatások hazai úttörője. Különösen foglalkoztatta a hullámverés elleni védelem megoldása. A különböző téglá és beton burkolatok mellett Malina Európában elsőként kísérletezett az aszfalt alkalmazásával is. *Irodalom: MÉL III., Ágoston István: A nemzet inzellérei (Szeged, 2001)*

*Martos Ferenc (Temesvár, 1918. márc. 27. – Budapest, 1989. nov. 14.): bánya- és kohómérnök, az MTA tagja (I. 1973, r. 1979). 1937-ben egy évig a bukaresti műszaki egyetemen építésmérnöknek tanult. 1938-ban átiratkozott a temesvári műszaki egyetemi bánya- és kohászati karára. 1943-ban szerzett mérnöki diplomát. Egyetemi éve alatt a Zsil völgyében a petrillai szénelőkészítőműben szerzett gyakorlatot. 1943 januárjában mint mérnök a mű központi aknaüzeménél dolgozott a körlet helyettes vezetőjeként. Részt vett egy fejtési pánccélpajzs szerkesztésének elméleti kidolgozásában és gyakorlati működtetésében. 1943 nyarán a román katonai szolgálat elől az újra Mo.-hoz került Erdélybe menekült. A Szilágysági Szénbányák Rt. sármásági bányarészlegénél

helyezkedett el, a lignit kitermelését irányította. A főváros ostroma alatt Budapesten volt. 1945 tavaszán szovjet fogságba esett. A SZU-ból 1947 végén tért haza. 1948 januárjában a Magyar Állami Szénbánya Rt. (MÁSZ) központjában kezdte újra mérnöki munkáját, majd a Nehézipari Minisztériumba került, a tervosztályon csoportvezető, a szénbányászati főosztályon főmérnök. 1951-től a Szénbányászati Ipari Központ Kutatólaboratóriumában, később a Bányászati Kutató Intézetben volt tudományos kutató, 1966-tól az Intézet vezetője, 1979-től a Központi Bányászati Fejlesztési Intézet vezérigazgató-helyettese. A Miskolci egyetemen a bányaművelés és a műszaki földtan tanára volt. Részt vett az Internationales Büro für Gebirgsmechanik alapításában (1958) és munkájában. 1976 és 1985 között elnöke az MTA Föld- és Bányászat Tudományos osztályának. Főszerkesztője az Acta Geodaetica, a Geophysica et Montanistica c. folyóiratoknak. Kitüntették a Mikoviny-emlékéremmel, a MTESZ-díjjal. Több száz cikke jelent meg folyóiratokban. – *Főbb művei: Bányászati műveletek külszíni hatásának közelítő meghatározása (Budapest, 1959); A telepsík dőlésszögének befolyása a külszín elmozdulására (Budapest, 1955); Bányászati fejtésmódok (Bese Józseffel és Panthó Dénessel, Budapest, 1963); Vízvesztély és vízgazdálkodás a bányászatban (szerk., Budapest, 1975). – Irodalom: Martos Ferenc: Töredékek egy önéletrajzból (Magyar Tud., 1990. 3. sz.);*

*Pázmándi László (Budapest, 1918. ápr. 9. – Budapest, 1986. okt. 17.): gépészmérnök, a műszaki tudományok doktora (1974), Állami díjas (1980). 1941-ben a budapesti József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen gépészmérnöki oklevelet szerzett. 1941-42-ben a Magyar Siemens Schuckert Művek tervezőmérnöke, 1942-45-ben a Magyar Általános Kőszénbánya Rt. üzemmérnöke, 1946-51-ben a Tatabányai Erőmű Vállalat villamos osztályának vezetője, 1951-53-ban az Inotai Alumíniumkohó főenergetikusa, 1953-68-ban a Villamosenergiaipari Kutató Intézet tudományos osztályvezetője, 1968-tól nyugalomba vonulásáig (1978) tudományos főosztályvezetője. A Budapesti Műszaki Egyetem (BME) c. egyetemi tanára. Fő kutatási területei: a nagy- és középfeszültségű hálózatok védelmi berendezéseinek fejlesztése, valamint az alumíniumkohókat tápláló nagyteljesítményű egyenirányító berendezések tudományos-műszaki kérdései. Elfogadott találmányai, szabadalmi: gyűjtősinre kapcsolt generátorok szelektív testzárlatvédelme mesterséges földpontképző transzformátor segítségével középfeszültségű hurkolt kábelhálózati földzárlatvédelem; középfeszültségű sugaras kábelhálózat gyűrűs áramváltós földzárlatvédelme (Weingart Ferencsel); harmadik harmonikus feszültségek összehasonlításán alapuló testzárlatvédelem egységkapcsolású generátorok állórész tekercsének védelmére.

*Pozsgai Vilmos (Rábapordány, 1918. ápr. 6. – Budapest, 1984. máj. 7.) vegyészmérnök, a műszaki tudományok kandidátusa (1962). 1950-ig fizikai munkásként dolgozott, 1941-1945 között katonai szolgálatot teljesített. 1953-ban a budapesti műszaki egyetemi (BME) Hadmérnöki Karán vegyészmérnöki oklevelet szerzett. 1953-1957 között a HM Haditechnikai Intézetében, 1957-58-ban a Távközlési Kutató Intézetben dolgozott. 1958-1962 között a SZU-ban a moszkvai Színesfém Intézet aspiránsa. 1962-től a Fémipari Kutató Intézet tudományos főmunkatársa. 1965-1974 között a Tisztafém Laboratórium vezetője, emellett 1968-69-ben az Elektrometallurgiai Laboratórium irányítója. 1974-től 1977-ig, nyugállományba vonulásáig a Fémkohászati Osztály Színesfém Laboratóriumának vezetője volt. Híradástechnikai vegyi anyagok kísérleti és ipari gyártásával foglalkozott. Fő szakmai tevékenységét a félvezető ipar számára nélkülözhetetlen nagytisztaságú fémek előállításának kidolgozása képezte. A hazai tisztafémgyártás egyik megalapozója. Jelentős eredményeket ért el az ultratiszta alumínium szubhalogenides eljárással való előállítása, nagytisztaságú fémek desztillációs úton való előállítása területén. Kutatásait az ipar (híradástechnika, hűtőgépgyártás) igen jól hasznosította. – *Főbb művei: Napelemek számára alkalmas szilícium előállítása kemencenélküli metallotermikus módszerrel (kand. dissz., 1962).*

*Preisich Miklós (Budapest, 1918. máj. 21. – Budapest, 1983. máj. 19.): vegyészmérnök, a kémiai tudományok kandidátusa (1975). Mérnöki oklevelét 1940-ben, a budapesti műegyetemen szerezte meg, majd az egyetem

Mezőgazdasági és Kémiai Technológiai Intézetében dolgozott két évig. 1946-1948 között ipari üzemekben szerzett gyakorlati ismereteket: 1949-1951 között az adminisztratív irányításban vett részt, 1949-től a Bánya- és Energiaügyi Minisztérium főosztályvezető-helyettese. 1951-63-ban a Vegyiműveket Tervező Vállalat főmérnöke, a Vegyipari Tröszt műszaki vezérigazgatója 1963-67-ben, a Magyar Vegyipari Egyesülés elnökhelyettese 1968-75 között, és 1975-1983 között a Vegyipari Számítástechnikai Fejlesztési Társulás igazgatója. Éveken át részt vett a vegyipari beruházások és fejlesztések irányító munkálataiban, a hazai vegyipar megteremtésében. Kandidátusi értekezésében a vegyipari integráció technológiai és rendszertechnikai kérdéseivel foglalkozott. Mint a Magyar Kémikusok Egyesülete főtítkárának jelentős szerepe volt a szervezet tudománypolitikai feladatainak megvalósításában, nemzetközi tekintélyének megerősödésében. Nemzetközi munkásságának eredménye volt az Európai Kémikus Egyesületek Szövetségének megalakulása, melynek titkára volt (1969-83). 25 tanulmányt, 1 egy szakkönyvet írt, de közreműködésével számos más könyv is megjelent. Munkásságának elismeréséül kitüntetésekben részesült, többek között megkapta a Than Károly Emlékérmét (1958).– *Főbb művei: Bevezetés az elektrokémiába (Budapest, 1942, 1960), Vegyészeti zsebkönyve (szerk., Budapest, 1954, 1959, 1963); Vegyipari termékek (szerk., Budapest, 1974).– Irodalom: Inczedy János: Dr. P. M. (Magyar Kém. L., 1983. 6. sz.).*

+Tolnay Lajos (Pest, 1837. máj. 31. – Budapest, 1918. ápr. 30.): mérnök. Tanulmányait a budapesti József Műegyetemen végezte 1862-ben. 1862-től a Pest-losonci vasút, 1866-tól a Kassa – oderbergi vasút építésénél dolgozott. 1870-ben a Duna – drávai vasút igazgatója, 1871-ben az országos vasútépítési igazgatóság vezetője, 1872-től 1886-ig a MÁV első elnökiigazgatója. Vezetésével kezdődött meg a korábban osztrák befolyás alatt álló államvasutak újjászervezése és fejlesztése önálló nemzeti közlekedéspolitikai szempontok alapján: szervezetének magyarosítása, Budapest gazdasági fejlődését és az ország központjává tételét szolgáló vasúthálózat kiépítése (Budapest-zimonyi, Budapest-győri vonalak stb.), valamint a vasúti üzem korszerűsítése. Ennek keretében 1874-ben új tarifarendszert léptetett életbe, létrehozta a MÁV Északi Főműhelyét, az 1870-ben létesített MÁVAG-ot (akkor: Magyar kir. Államvasutak Gép- és Kocsigyára) kizárólag új gépek és vagonok gyártására rendezte be, s a hazai mozdonygyártás megszervezésével új és nagy jelentőségűvé vált iparágat teremtett. 1885-től 1891-ig a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet elnöke. 1913-tól 1914-ig a Fővárosi Közmunkák Tanácsának elnöke. Nyugalomba vonulása után, 1887-1896 között szabadelvű programmal országgyűlési képviselő volt. 1917-ben a műszaki tudományok tiszteletbeli doktora címet kapta. Közlekedésügyi cikkei a műszaki és gazdasági lapokban jelentek meg – *Irodalom: T. L. (A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, 1918.)*

75 éve, 1943-ban

+Kellner József (Tata, 1877. márc. 19. – Budapest, 1943. júl. 20.): mérnök. Oklevelét 1899-ben szerezte. A Ganz Villamossági Gyár munkatársa és próbatermének főnöke (1900-1939). Számos találmánya és újítása ismeretes. 1910-ben szabadalmaztatta a villamos tengely elvén alapuló berendezését a filmszalag és gramofon forgásának szinkronizálására. Később villamos gépek párhuzamos kapcsolására készített szinkronizáló berendezést, majd javításokat eszközölt az elektromos wattmérőn. 1923-ban vonatvilágításhoz készített dinamót, 1929-től pedig a Széchenyi Tudományos Társaság megbízásából dielektrikus vizsgálatokkal foglalkozott. – *Művei: Elektrotechnika (Pöschl Imrével, I–III. Budapest, 1922–1926). – Irodalom: Kovács K. P.: K. J. (Elektrotechnika, 1943.)*

+Lów Márton (Budapest, 1885. ápr. 25. – Budapest, 1943. nov. 30.): geológus, hidrogeológus, mineralógus. Egyetemi tanulmányait Budapesten végezte. 1906-ban Krenner József tanársegédje volt, 1908-ban bölcsészdoktori oklevelet kapott. 1912-ben Schafarik Ferenc tanársegédje, majd adjunktusa lett a budapesti

műegyetemen. 1913-14-ben a charlottenburgi műegyetemen folytatott tanulmányokat. 1914-ben orosz hadifogságba esett, Szibériába került, ahol a habarovszki Múzeum ásvány-kőzetgyűjteményének darabjait meghatározta és rendezte. 1921-22-ben a Mátrában és a Bükkben érckutatást végzett. 1925-ben a budapesti műegyetem mechanikai tanszékével kapcsolatos Kísérleti Állomáson folytatta munkáját. Cikkei jelentek meg a Földtani és a Hidrológiai Közlönyben. – *Irodalom: Tokody László: L. M. (Földtani Közlöny 1943. 73.); Papp Ferenc: L. M. (Hidrológiai Közlöny, 1943. 23.)*

+**Némethy Emil** (Arad, 1867. febr. 17. – Budapest, 1943. nov. 6.): gépészmérnök, a repülés egyik magyar úttörője. 1900-ban sárkányrendszerű repülőgépet készített, mellyel megfelelő motor hiányában nem tudott repülni, de a dinamikus repülésre vonatkozó elméleti megállapításaival megelőzte korát. Kimutatta, hogy a repülőgép emelőerejét vagy a hordfelület, vagy pedig a repülés sebességének növelésével lehet fokozni. Gépei építéséhez a világon elsőként használt acélcsöveket. – *Művei: Die Endgültige Lösung des Flugproblems (Leipzig, 1903); Gesammelte Aufsätze (Arad, 1911).* – *Irodalom: Vajda Pál: Magyar repülő-feltalálók (Repülés, 1954).*

+**Pirovits Aladár** (Alsólendva, 1860. aug. 8. – Budapest, 1943. szept. 11.): mérnök, műszaki szakíró. Tanulmányait a budapesti műegyetemen végezte 1886-ban, majd a főváros szolgálatába állt. Gyakorlati és szakirodalmi tevékenysége során elsősorban a városrendezés és csatornázás kérdéseivel foglalkozott. Mint publicista a műszaki tudományok jelentőségének elismertetéséért, s a mérnöki kar közigazgatási és társadalmi szerepének érvényesítéséért küzdött. – *Főbb művei: Hazai városaink egészségügye a városcsatornázás és vízellátás vonatkozásában... (Budapest, 1903); A városcsatornázás és a vízellátás főbb elvei (Miskolc, 1905); Budapest csatornázása (Budapest, 1910).* – *Irodalom: Ruzitska Lajos: P. A. (A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, 1943., 21. sz.)*

+**Preisach Ferenc** (Budapest, 1905. márc. 10. – Marsanszk, SZU, 1943. márc. 10 – 14.): mérnök. A középiskolát Budapesten végezte, érettségi előtt kommunista szervezkedés miatt az ország összes iskolájából kizárták. Magánúton letett érettségi vizsga után a zürichi műegyetemen 1927-ben szerzett doktori oklevelet. 1935-ig a berlini Siemens művek villamosmérnökként alkalmazta, ezt követően visszatért és az Egyesült Izzó kutatólaboratóriumában Bay Zoltán mellett dolgozott. A ferromagnetizmus, majd az ultrarövid hullámok tárgykörében végzett kutatásokat. 1939-ben a zürichi ferromágnes tárgykörű kongresszuson kiküldöttként vett részt. Számos találmánya volt. 1938 – 39-ben több tanulmányát közölte a Wireless Engineer angol szaklap. Az Egyesült Izzó elektroncső laboratóriumában Zakariás Imrével együtt elsőnek ismerte fel azt a tényt, hogy a katódnak két kivezetéssel történő ellátása, a katódiinduktivitás csökkentése folytán lényegesen javítja a rövidhullámú viselkedést. Cikkei jelentek meg a ferromagnetizmus kérdéseiről a Zeitschrift für Physik c. folyóiratban is.

+**Quirin Leó Lipót** (Dillingen, 1878. márc. 25. – Budapest, 1943. okt. 16.): vaskohómérnök. Családja a Saar-vidékről költözött Magyarországra. Selmechányán vaskohászatot tanult, Budapesten vegyészmérnöki oklevelet is szerzett. 1900-ban lépett a Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű Rt. alkalmazásába. 1908-ban az új ózdi nagyolvasztók főmérnöke lett, s ezen üzem továbbfejlesztése az ő nevéhez fűződik. 1938-tól haláláig a vállalat központi vezérigazgatója. Az Országos Bányászati és Kohászati Egyesület elnöke 1940-től 1943-ig. 1939-ben az ózdi kerület országgyűlési képviselője a Magyar Élet Pártjának (MÉP) programjával. A Budapesti Mérnöki Kamara alelnöke volt. – *Főbb művei: A calcumcarbide, ammonia és vízgőz egymásra való hatása (Budapest, 1902).* – *Irodalom: Q. L. (A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, 1943); Q. L. (Bányászati és Kohászati Lapok 1943);*

+Rónai Gyula (Zagyvaróna – Inászó, 1878. máj. 8. – Budapest, 1943. aug. 7.): gépészmérnök. 1900-ban mérnöki oklevelet szerzett, és a MÁV járműszerkesztési osztályának munkatársa lett. Ellátta a MÁV képviselőt a Közép-európai Vasutak Egyesülete (KEVE) műszaki bizottságában, és egy ideig e bizottság elnöke is volt. Az itt tárgyalt nemzetközi szabványokra vonatkozó javaslatokat nemzetközi viszonylatban is feltűnést keltő tanulmányokkal készítette elő (a megengedhető maximális kocsikeresztmetszet meghatározása, a kocsik futóműveinek geometriája stb.), melyekkel több ízben nyert jelentős hazai és külföldi pályadíjakat: az 1930. évi Hollán-pályadíjat, valamint a KEVE 1933. évi két pályadíját. Nyugalomba vonulása után (1935) a Ganz-gyárban folytatta működését. Munkásságának legjelentősebb eredményei a három- és négytengelyű forgóváz vasúti járművek tervezéséhez fűződnek. Több mint húsz nagy jelentőségű vasúttechnikai találmánya van. A ~féle forgóvázat az 1941-től forgalomba állított könnyű gyorsvonati négytengelyű személykocsikon alkalmazzák. Erről szóló tanulmányát a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet az 1939-40. évi Cserháti-emlékplakettel, a KEVE pedig pályadíjjal jutalmazta. Munkássága, különösen *A sín és kerék kölcsönös viszonyáról* szóló tanulmánya elismerésképpen a boroszlói műegyetem 1935-ben műszaki doktorrá avatta. – *Főbb művei: új motorkocsi és mozdonyfutómű megoldások (A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, 1941. 1. sz.); A vasúti járművek forgóváz-himbafelfüggesztésének mechanikája (Magyar Mérnök és Építész-Egylet Közlöny Értekezések, Beszámolók, 1942. 2. sz.); A háromtengelyű teherkocsi, mint a vasúti tömegszállítás leggazdaságosabb eszköze (A Magyar Mérnök és Építész-Egylet Közlönye, 1943. 3. sz.). – Irodalom: Varga Béla: R. Gy. (A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, 1935. 37 – 38. sz.); Varga Béla: R. Gy. (A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, 1943. 19. sz.)*

+Schmid Rezső (Munkács, 1904. jan. 10. – Budapest, 1943. okt. 2.): vegyészmérnök, közgazdasági-mérnök, fizikus, a magyar spektroszkópiai kutatások egyik megalapítója és úttörője. Vegyészmérnöki oklevelét 1926-ban szerezte a budapesti műegyetemen, 1927-ben bölcsészdoktorátust szerzett. A műegyetem gépész- és vegyészmérnöki karán Pogány Béla mellett volt adjunktus. 1932-ben ösztöndíjjal a chicagói egyetemen Millikan vezetésével folytatta kísérleti spektroszkópiai vizsgálatait 1933-tól a tudományegyetem magántanára. Az Eötvös Loránd Fizikai Társulat fiatal fizikusok számára 1950-ben alapított díját róla nevezték el. Számos dolgozata többnyire a Zeitschrift für Physikben jelent meg. A Physical Society of London tagja volt. – *Irodalom: Deézi Irén: Sch. R. (Fiz. Szle, 1955.)*

50 éve, 1968-ban

+Faller Gusztáv (Hegybánya, 1892. febr. 23. – Vác, 1968. júl. 22.): bányamérnök, földgázkutató. A selmechányai Bánya- és Kohómérnöki főiskolán 1914-ben szerzett oklevelet. Katonaként vett részt az I. világháborúban. 1919-től a Nagyalföldi m. kir. Bányászati Kutatónál dolgozott mint üzemi mérnök, majd 1922-től hivatalvezetőként a földgázkutató mélyfúrásokat irányította. 1938-tól az Ipari Minisztérium bányászati ügyosztályán a bukkszéki olajbányászat, valamint a mezőkövesdi és a körösmezői olajkutatás referense volt. A II. vh. után az Iparügyi Minisztérium egyik megszervezője, 1948 júniusától a bányászati osztály vezetője. 1949 nyarától a Nehézipari Minisztériumban dolgozott, majd az év végén a Bányászati Kutatási és Mélyfúrási Nemzeti Vállalat dolgozója lett. 1951-53 között a Mélyfúró Ipari Tröszt osztályvezetője, majd a komlói szénfúrások irányítója nyugalomba vonulásáig, 1958-ig. Ő vezette a Pávai Vajna Ferenc által kitűzött két hajdúszoboszlói mélyfúrást 1924-1930 között, s az utóbbi volt Európában az akkori egyik legmélyebb fúrás. Hasonlóan eredménnyel zárult az 1929-34 között végzett két debreceni mélyfúrása is, amelynek során 63-65 °C-os jódos-sós vizet hoztak a felszínre. A fentiek mellett még jó néhány mélyfúrás irányítása fűződik a nevéhez,

amellyel számos hazai gyógy- és melegfürdő kialakítását tette lehetővé. Érdemei elismeréséül a Nemzetközi Mélyfúrási Egyesület dísztagjává választották. 1947 után szaktudását kevésbé tudta kamatoztatni, az ipar vezetői a kőolajkitermeléssel kapcsolatos tanácsaira már nemigen hallgattak. – *Irodalom: F. G. (Kőolaj és Földgáz, 1968; Bányászati és Kohászati Lapok, Bányászat, 1968); Mocsár Gábor: Égő arany (r., Budapest, 1970); Csath Béla: 50 évvel ezelőtt indult meg a szénhidrogénkutatás Hajdúszoboszlón (Kőolaj és Földgáz, 1974); Csath Béla: Ifjabb F. G., a mélyfúrás technika szakembere (Bányászati és Kohászati Lapok, Bányászat, 1989); Faller Gusztáv: Négy Faller a Magyar Montanisztikában (Évfordulóink a műszaki és természettudományokban 1991. Budapest, 1990).*

+**Sávoly Pál** (Budapest, 1893. jan. 30. – Budapest, 1968. dec. 20.) mérnök, statikus. Pályafutásának méltatását ld. az 1893. évi évfordulóknál!

25 éve, 1993-ban

+**Simády Béla** (Szeged, 1931. nov. 24. - Szeged, 1993. máj. 19.): vízepítő mérnök, az ATIVIZIG igazgatója, az 1970-es nagy tiszai árvíz szakasz-védelemvezetője, a Tisza-völgyi árvízvédelmi rendszer fejlesztésének megvalósításában végzett kiemelkedő tevékenységéért megosztott Állami-díjban részesült. - *Irodalom: S.B. (Hidrológiai Közöny, 1993.)*